

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044)251-62-62, факс (044)520-03-25
E-mail: slg@amcu.gov.ua Web: [http:// www.amc.gov.ua](http://www.amc.gov.ua) Код ЄДРПОУ 00032767

03.03.2020 № 100-29/07-3166

На №

від

**Міністерство розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**

Про надсилання
копії рекомендацій

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) повідомляє, що на засіданні Комітету 20.02.2020 Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України надані обов'язкові для розгляду рекомендації від 20.02.2020 № 4-рк про здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (копія додається).

Про результати розгляду цих рекомендацій просимо повідомити Комітет протягом 30 днів з дня їх отримання.

Додаток: копія рекомендацій від 20.02.2020 № 4-рк – на 10 арк. в 1 прим.

Державний уповноважений

С. ТИЩИК

178197

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

20 лютого 2020 р.

Київ

№ 4-рк

Міністерство розвитку економіки,
торгівлі та сільського господарства
України

Про здійснення заходів, спрямованих
на розвиток конкуренції, запобігання
порушенням законодавства про захист
економічної конкуренції

Антимонопольний комітет України, розглянувши подання державного
уповноваженого Антимонопольного комітету України С. Тищика від 19 лютого 2020 року
№ 07-01/91,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Рекомендації надаються Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) у порядку, передбаченому статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», у сфері формування та реалізації конкурентної політики, сприяння розвитку конкуренції щодо здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції.
- (2) У зв'язку із соціальною важливістю питань проведення публічних закупівель на ринку послуг з постачання природного газу, пріоритетністю досліджень Комітету щодо енергетичних ринків, Комітетом у межах повноважень проведена відповідна робота для встановлення дійсних обставин, що створюють умови для можливої неефективної конкуренції на ринках природного газу при здійсненні публічних закупівель, та встановлено наступне.

2. ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ДІЯЛЬНІСТЬ ЯКИХ КВАЛІФІКУЄТЬСЯ

- (3) Відповідно до Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (далі – Мінекономіки), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2019 року № 838, Мінекономіки є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує, зокрема: формування та реалізацію економічного, соціального розвитку і торгівлі, державну промислову

політику, державну політику у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності, управління об'єктами державної власності, розвитку підприємництва, державно-приватного партнерства, інтелектуальної власності, інноваційної діяльності в реальному секторі економіки, державних та публічних закупівель тощо.

- (4) Відповідно до пункту 34 частини першої статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон про публічні закупівлі), **Уповноважений орган** – центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері публічних закупівель.
- (5) Основними завданнями Мінекономіки є, зокрема, забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державних та публічних закупівель.
- (6) Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:
  - узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції; розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України;
  - розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;
  - здійснює нормативно-правове регулювання питань, що належать до компетенції Мінекономіки;
  - проводить аналіз стану конкурентоспроможності національної економіки, визначає напрями діяльності і розробляє заходи щодо підвищення її рівня;
  - здійснює нормативно-правове забезпечення державного регулювання у сфері державних та публічних закупівель;
  - узагальнює практику здійснення закупівель, у тому числі міжнародну, вивчає, узагальнює та поширює світовий досвід з питань закупівель;
  - надає роз'яснення щодо застосування законодавства у сфері державних закупівель;
  - надає узагальнені відповіді рекомендаційного характеру щодо застосування законодавства у сфері закупівель;
  - здійснює співробітництво з державними органами та громадськими організаціями щодо запобігання проявам корупції у сфері закупівель.
- (7) Відповідно до частин першої та четвертої статті 7 Закону про публічні закупівлі, Уповноважений орган здійснює регулювання та реалізує державну політику у сфері закупівель у межах повноважень, визначених цим Законом, а також нормативно-правове забезпечення державного регулювання у сфері закупівель.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ПОСЛУГ З ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

- (8) З 01 жовтня 2015 року правові засади функціонування ринку природного газу України визначаються Законом України «Про ринок природного газу» (далі – Закон про ринок газу).
- (9) Закон про ринок газу передбачає функціонування ринку природного газу, побудованого на принципах, зокрема, вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ.

- (10) З прийняттям Закону про ринок газу відбулись істотні зміни у системі взаємовідносин між споживачами та постачальниками природного газу.
- (11) Так, відповідно до положень частини першої статті 13 Закону про ринок газу всім споживачам гарантується право вибору та зміни постачальника природного газу.
- (12) Згідно з положеннями частини першої статті 1 Закону про ринок газу постачальник природного газу – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу.
- (13) Відповідно до частини першої статті 12 Закону про ринок газу постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.
- (14) При цьому постачання природного газу іншим споживачам, у тому числі бюджетним установам та організаціям, здійснюється на підставі договорів, що укладаються відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів та повинні містити істотні умови, передбачені частиною п'ятою статті 12 Закону про ринок газу.
- (15) Крім цього, частиною другою статті 12 Закону про ринок газу встановлено, що постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.
- (16) Отже, враховуючи зазначене, з 01 жовтня 2015 року всі споживачі природного газу, у тому числі бюджетні установи та організації, мають право вільно обирати постачальника природного газу, якщо такий постачальник отримав в установленому порядку ліцензію на право провадження цього виду господарської діяльності, а відтак ринок природного газу має діяти на засадах вільної та добросовісної конкуренції, у тому числі із застосуванням процедур, передбачених Законом про публічні закупівлі.
- (17) При цьому частиною сьомою статті 2 Закону про публічні закупівлі **забороняється придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур, визначених цим Законом, та укладання договорів, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур, визначених цим Законом.**
- (18) Відповідно до пункту 29 частини першої статті 1 Закону про публічні закупівлі, **тендерна документація** – документація щодо умов проведення публічних закупівель, що розробляється та затверджується замовником і оприлюднюється для вільного доступу на веб-порталі Уповноваженого органу та авторизованих електронних майданчиках. Тендерна документація не є об'єктом авторського права та/або суміжних прав.
- (19) Тендерна документація є ключовим документом, який готує замовник під час проведення процедури закупівлі. Основні вимоги щодо змісту та складу тендерної документації визначено частиною другою статті 22 Закону про публічні закупівлі, відповідно до якої тендерна документація повинна містити, зокрема:
  - інформацію про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики предмета закупівлі, у тому числі відповідну технічну специфікацію (у разі потреби - плани, креслення, малюнки чи опис предмета закупівлі). При цьому технічна специфікація повинна містити: детальний опис товарів, робіт, послуг, що закуповуються, у тому числі їх технічні та якісні характеристики; вимоги щодо технічних і функціональних характеристик предмета закупівлі у разі, якщо опис скласти неможливо або якщо

- доцільніше зазначити такі показники; посилання на стандартні характеристики, вимоги, умовні позначення та термінологію, пов'язану з товарами, роботами чи послугами, що закупаються, передбачені існуючими міжнародними або національними стандартами, нормами та правилами. Технічна специфікація не повинна містити посилання на конкретну торговельну марку чи фірму, патент, конструкцію або тип предмета закупівлі, джерело його походження або виробника. У разі якщо таке посилання є необхідним, воно повинно бути обґрунтованим, а специфікація повинна містити вираз «або еквівалент». Технічні, якісні характеристики предмета закупівлі повинні передбачати необхідність застосування заходів із захисту довкілля;
- опис окремої частини або частин предмета закупівлі (лота), щодо яких можуть бути подані тендерні пропозиції, у разі якщо учасникам дозволяється подати тендерні пропозиції стосовно частини предмета закупівлі (лота).
- (20) Отже, однією з передумов успішного проведення публічних закупівель та виконання договору є підготовка якісної тендерної документації. Відсутність в ній дискримінаційних умов сприятиме високому рівню конкуренції на ринках природного газу, а положення тендерної документації захищатимуть інтереси замовників та постачальників.

4. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРЕДМЕТА, ЯКИЙ ДОСЛІДЖУЄТЬСЯ

- (21) Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.04.2016 № 680 «Про затвердження примірної тендерної документації» затверджено Примірну тендерну документацію для процедури закупівлі – відкриті торги. Примірна тендерна документація містить, зокрема, обов'язкову інформацію, визначену статтею 22 Закону про публічні закупівлі, яка оформлюється у вигляді таблиці, що складається з трьох граф та подається замовником окремим файлом, та інформацію, яку формує замовник шляхом заповнення окремих полів електронних форм електронної системи закупівель, і додатки, що завантажуються до електронної системи закупівель окремими файлами. При цьому **зміст кожного розділу Примірної тендерної документації визначається замовником.**
- (22) Відповідно до частини другої статті 16 Закону про публічні закупівлі замовник встановлює один або декілька з таких кваліфікаційних критеріїв: наявність обладнання та матеріально-технічної бази; наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід; наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору.
- (23) Згідно з частиною четвертою статті 16 Закону про публічні закупівлі документи, що не передбачені законодавством для учасників – юридичних, фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб - підприємців, не подаються ними у складі тендерної пропозиції.
- (24) При цьому відсутність документів, що не передбачені законодавством для учасників - юридичних, фізичних осіб, у тому числі фізичних осіб - підприємців, у складі тендерної пропозиції не може бути підставою для її відхилення замовником.
- (25) Отже, **замовник самостійно визначає кваліфікаційні критерії** з тих, що передбачені статтею 16 Закону про публічні закупівлі, та вказує в тендерній документації інформацію про спосіб документального підтвердження відповідності учасників установленим критеріям.
- (26) Разом із тим, згідно з частиною третьою статті 22 Закону про публічні закупівлі, тендерна документація може містити також іншу інформацію відповідно до законодавства, яку замовник вважає за необхідне до неї включити. При цьому тендерна

документація не повинна містити вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників (частина четверта статті 22 Закону про публічні закупівлі).

- (27) Ураховуючи зазначене, вимоги тендерної документації та перелік документів, якими учасник повинен підтвердити свою відповідність таким вимогам, визначаються замовником самостійно виходячи зі специфіки предмета закупівлі, керуючись принципами здійснення закупівель, закріпленими у статті 3 Закону про публічні закупівлі, та з дотриманням законодавства в цілому.
- (28) Проте вільне та досить широке трактування та застосування замовниками встановлених Законом про публічні закупівлі та Примірною тендерною документацією вимог та порядку підготовки тендерної документації щодо визначення кваліфікаційних критеріїв та способів підтвердження відповідності учасників встановленим критеріям, у тому числі виходячи із специфіки закупівлі саме природного газу як товару, створює обставини, за яких у замовників є можливість встановлювати дискримінаційні умови в тендерній документації щодо закупівлі природного газу.
- (29) Про це свідчить велика кількість скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, поданих до Комітету як до органу оскарження.
- (30) Нижче наводимо інформацію про рішення та дії замовників щодо включення до тендерної документації вимог до учасників відкритих торгів за кодом класифікації ДК 021:2015:09120000-6 – Газове паливо, які оскаржуються найчастіше.
- (31) До найчастіше оскаржуваних вимог замовників, зокрема, належать вимоги щодо надання учасниками ксерокопії ліцензій та/або оригіналу ліцензії на постачання природного газу.
- (32) При цьому Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), веде відкритий ліцензійний реєстр, доступ до якого є вільним, оприлюднює для вільного доступу постанови про видачу ліцензій на право провадження господарської діяльності з постачання природного газу на офіційному сайті за посиланням <https://www.nerc.gov.ua/?id=25706>.
- (33) Отже, встановлення в тендерній документації наведених вище вимог про надання ксерокопії ліцензій та/або оригіналу ліцензії на постачання природного газу, інформація про які міститься у відкритому ліцензійному реєстрі НКРЕКП, доступ до якого є вільним, не відповідають вимогам Закону про публічні закупівлі щодо принципів максимальної економії та ефективності публічних закупівель.
- (34) Під час розгляду скарг Постійно діючою Адміністративною колегією Антимонопольного комітету України з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель також зафіксовані надмірні вимоги замовників про підтвердження наявності в учасників матеріально-технічної бази.
- (35) Відповідно до статті 9 Закону про ринок газу діяльність з постачання природного газу підлягає ліцензуванню. Ліцензія на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його постачанням, видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.
- (36) Постановою НКРЕКП від 16 лютого 2017 року № 201 затверджені Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з постачання природного газу (далі – Ліцензійні умови), які, зокрема, встановлюють обов'язкові організаційні, технологічні вимоги до провадження ліцензіатом господарської діяльності з постачання природного газу.
- (37) Зокрема, серед інших, Регулятор висуває до постачальників природного газу такі вимоги, як створення точки контакту (які можуть знаходитись за місцезнаходженням

ліцензіата) для надання інформації споживачам стосовно, зокрема, їх прав, чинного законодавства та наявних способів для вирішення спорів; наявність у власності чи користуванні будівлі та/або приміщення, в яких організовано точки контакту для прийому та обслуговування споживачів (пункти 2.2, 2.5 Ліцензійних умов).

- (38) Отже, у Ліцензійних умовах Регулятор встановлює всі необхідні вимоги до постачальників для належного здійснення господарської діяльності з постачання природного газу, у тому числі щодо наявності матеріально-технічної бази, і дотримання яких є підставою для видачі відповідної ліцензії.
- (39) Виходячи з наведеного, з метою забезпечення недискримінації учасників процедур публічних закупівель природного газу та дотримання вимог Закону про публічні закупівлі вимоги тендерної документації про наявність матеріально-технічної бази учасників повинні відповідати вимогам, які встановлені Регулятором у Ліцензійних умовах.
- (40) Включення додаткових необґрунтованих вимог до тендерної документації щодо наявності матеріально-технічної бази учасників може мати дискримінаційний характер та створювати передумови для зловживань замовниками під час проведення процедур закупівель природного газу.
- (41) За результатами аналізу скарг на рішення та дії замовників також встановлено, що останні включають до тендерної документації вимоги надання актуальних довідок про фізико-хімічний склад природного газу та гарантій (гарантійних листів) щодо якості природного газу.
- (42) До січня 2018 року відповідно до пункту 13.2 Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 01 лютого 2005 року № 28 (втратив чинність на підставі наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі № 93 від 26 січня 2018 року), сертифікації в Україні підлягали тільки паливні гази, які належать до нафтопродуктів, а саме газ нафтовий скраплений, газ природний компримований згідно з ДСТУ 27577:2005 «Газ природний паливний компримований для двигунів внутрішнього згоряння. Технічні умови», ГОСТ 27578-87 «Газы углеводородные сжиженные для автомобильного транспорта».
- (43) Природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі – природний газ) – суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск – 760 міліметрів ртутного стовпа і температура – 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією (*пункт 31 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу»*).
- (44) Незалежно від напрямів його використання, природний газ як товар надходить на ринок України внаслідок пропозиції оптових продавців (вітчизняні газовидобувні підприємства, імпортери або власники ресурсу природного газу, які зберігають його в підземних газосховищах).
- (45) Видобутий / вироблений / імпортований природний газ у місці його передачі до газотранспортної системи за своїми фізико-хімічними характеристиками має відповідати стандартам на природний газ, визначеним відповідним розділом Кодексу ГТС. При цьому місце передачі газу має бути обладнане пристроями, які на безперервній основі забезпечують контроль фізико-хімічних показників газу (зокрема потоковий хроматограф, вимірювач температури точки роси тощо), з можливістю їх дистанційного контролю, передачі даних та відключення подачі неякісного газу до газотранспортної системи (*пункт 4 глави 1 розділу VI Кодексу ГТС*).

- (46) Визначення фізико-хімічних показників природного газу у точках входу до газотранспортної системи проводиться на комерційних вузлах обліку газу та пунктах вимірювання витрат газу операторів суміжних систем (у тому числі суміжних газовидобувних підприємств) або інших суб'єктів, безпосередньо підключених до газотранспортної системи з використанням автоматичних потокових приладів (автоматичних хроматографів та вологомірів) та/або вимірювальних хіміко-аналітичних лабораторій (пункт 5 глави 1 розділу III Кодексу ГТС).
- (47) Оператор газотранспортної системи має право не приймати у точках входу до газотранспортної системи природний газ у випадках невідповідності фізико-хімічних показників природного газу параметрам, за недотримання яких типовим договором транспортування природного газу, затвердженим Регулятором, передбачено сплату додаткових плат (пункт 15 глави 1 розділу III Кодексу ГТС).
- (48) Якщо фізико-хімічні показники природного газу, який надходить до газорозподільної системи від суміжного суб'єкта ринку природного газу, не відповідають зазначеним вимогам, у тому числі за присутності в газі рідкої фази води, вуглеводних фракцій, механічних домішок та/або перевищення допустимих параметрів вмісту корозійно-активних компонентів, домішок у твердому стані або числа Воббе, Оператор ГРМ має право відмовитись від прийняття такого газу до газорозподільної системи. (Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494)
- (49) Тобто, функції контролю фізико-хімічних показників природного газу покладені на Оператора ГТС та Операторів ГРМ, а не на постачальників природного газу.
- (50) Отже, рішення замовників щодо включення до складу тендерної документації вимог про надання довідок та/або інших документів, що підтверджують якість природного газу, є необґрунтованими та жодним чином не впливають на виконання договору постачальниками.
- (51) Ще однією необґрунтованою вимогою замовників у складі тендерної документації є вимога надати учасниками торгів довідку або гарантійний лист про наявність природного газу в підземних сховищах газу України для забезпечення страхового запасу.
- (52) Питання створення страхового запасу регулюється відповідно до частини шостої статті 12 Закону про ринок газу, згідно з якою постачальники зобов'язані створювати страховий запас природного газу в розмірі не більше 10 відсотків запланованого місячного обсягу постачання природного газу споживачам на наступний місяць. Розмір страхового запасу встановлюється щорічно Кабінетом Міністрів України на однаковому рівні для всіх постачальників.
- (53) Так, на підставі зазначеної норми Закону Кабінет Міністрів України постановою від 23 січня 2019 року № 35 постановив, що у разі настання на ринку природного газу кризової ситуації, рівні якої визначені Національним планом дій, затвердженим наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості від 02 листопада 2015 р. № 687, постачальники природного газу зобов'язані створити страховий запас природного газу у розмірі 10 відсотків запланованих місячних обсягів поставки постачальником природного газу споживачам на наступний місяць.
- (54) Отже, відповідно до чинного законодавства обов'язок постачальників природного газу створювати його страхові запаси може виникнути лише за певних обставин.
- (55) Враховуючи зазначене, на цей час більшість постачальників природного газу взагалі не використовують підземні сховища газу, а відтак вимога замовників у тендерній документації надати учасниками торгів довідку або гарантійний лист про наявність

природного газу в підземних сховищах газу України для забезпечення страхового запасу є необґрунтованою та створює надмірне навантаження для учасників торгів.

- (56) Крім цього, замовники у складі тендерної документації вимагають від учасників довідку Торгово-промислової палати України та інших експертних організацій про ціну газу на ринку України.
- (57) Проте такі довідки враховують лише вартість газу на ринку України без зазначення часових меж ринку, кон'юнктури, методики розрахунку ціни, та відображають лише прейскурант цін НАК «Нафтогаз України», що не враховує можливе різноманітне ціноутворення газовидобувних / газопостачальних підприємств у меншу сторону. Існує практика індикативного ціноутворення на природний газ для комунально-побутових та промислових споживачів України за останні роки виходячи з так званого «імпортного паритету» – ціна газу на Європейських газових хабах (біржах) + вартість транспортування до території України.
- (58) Крім цього, постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2018 року № 867 затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, яке визначає порядок формування ціни на газ під час укладання договорів між НАК «Нафтогаз України» та постачальниками, яким можуть керуватись замовники під час проведення процедур закупівель та складання тендерної документації з метою запобігання «демпінгу».
- (59) Отже, вимога щодо надання у складі тендерних пропозицій довідок Торгово-промислової палати України та інших експертних організацій про ціну газу на ринку України є необґрунтованою, оскільки замовник може самостійно, на будь-якому етапі проведення процедур закупівель, вирахувати мінімальну вартість газу із врахуванням складових ціни.
- (60) Крім цього, серед найбільш оскаржуваних вимог тендерної документації під час закупівлі природного газу є також вимоги:
про підтвердження країни походження газу, хоча технологічний процес транспортування та розподілу природного газу унеможливує визначення країни походження газу в точці (місці) розподілу / споживання;
некоректні приклади технічних характеристик газу на кшталт «газ повинен відповідати», у той час коли правильно було б зазначити «газ відповідає».
- (61) Отже, як свідчить наведене вище, право **замовників самостійно встановлювати вимоги до учасників** у частині, зокрема, що передбачена статтею 16 Закону про публічні закупівлі, та вказувати в тендерній документації інформацію про спосіб підтвердження відповідності учасників установленим критеріям під час закупівлі природного газу за класифікацією ДК 021:2015:09120000-6 – Газове паливо, самостійно визначати перелік інформації про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики предмета закупівлі, у тому числі відповідну технічну специфікацію за вказаним кодом класифікації, призводить до порушення вимог частини третьої статті 5 та частини четвертої статті 22 Закону про публічні закупівлі, якими передбачена недискримінація учасників, а також права та законні інтереси скаржників, пов'язані з їх участю у процедурі закупівлі, принципи відкритості та прозорості на всіх стадіях закупівель, передбачених статтею 3 Закону про публічні закупівлі.
- (62) Головна ознака умов тендерної документації, за якою їх можна віднести до дискримінаційних – це негативні наслідки, зумовлені такими умовами, якими є обмеження конкуренції та дискримінація учасників. Тобто, замовник встановлює такі вимоги до учасника торгів або до предмета закупівлі, які є надмірними або занадто

деталізованими порівняно з вимогами, які звичайно висуваються та вважаються об'єктивно необхідними для успішного виконання договору про закупівлю. Шляхом включення до тендерної документації дискримінаційних умов замовник необґрунтовано звужує коло потенційних учасників закупівель, перешкоджаючи певним постачальникам, які спроможні виконати умови договору, брати участь у конкурсі.

- (63) Отже, на думку Комітету, під час виконання функцій органу оскарження та прийняття рішень за результатами розгляду скарг встановлюються порушення у вигляді встановлення в тендерній документації дискримінаційних та надмірних вимог, які не впливають на якість товару, не підтверджують кваліфікацію учасників, створюють умови для зловживання замовниками під час проведення процедури закупівель.
- (64) Враховуючи наведене, зазначені вище приклади надмірності вимог, що висувають замовники в тендерній документації, та виконання яких ускладнює підготовку учасниками своїх тендерних пропозицій та участь у процедурах закупівель, порушують основні принципи здійснення закупівель, визначені статтею 3 Закону про публічні закупівлі (добросовісна конкуренція серед учасників, максимальна економія та ефективність, відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель, недискримінація учасників, об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій).
- (65) Крім того, замовники не використовують інформацію з відкритих джерел, доступ до яких є вільним, нормативні документи уряду, механізми забезпечення виконання договірних зобов'язань, а також гарантії щодо участі у процедурах закупівель, які дадуть змогу замовнику здійснити належний кваліфікаційний відбір учасників (переможця) та забезпечити належне виконання умов договору.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ МІНЕКОНОМІКИ

- (66) Відповідно до частини п'ятої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема, органи влади зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.
- (67) Відповідно до частини п'ятої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема, органи влади зобов'язані сприяти Антимонопольному комітету України у здійсненні його повноважень у сфері підтримки й захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму та контролю за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (68) Згідно з пунктом 11 статті 8 Закону про публічні закупівлі до основних функцій Уповноваженого органу (Мінекономіки) належить, зокрема, розроблення та затвердження примірної тендерної документації.
- (69) Отже, розробка та прийняття нормативно-правових актів, які матимуть зобов'язальний характер для всіх замовників закупівель природного газу, сприятиме комплексному вирішенню питань, зазначених у розділі 4 цих рекомендацій.

Враховуючи викладене, з метою здійснення заходів, спрямованих на розвиток конкуренції, запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції та умов, що їм сприяють, керуючись частиною першою статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Антимонопольний комітет України надає Міністерству

розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

З метою формування конкурентного середовища на ринку постачання природного газу під час проведення публічних закупівель вжити заходів щодо вдосконалення порядку визначення в тендерній документації вимог до учасників процедур закупівель природного газу за кодом класифікації ДК 021:2015:09120000-6 – Газове паливо (зокрема, але не виключно, шляхом розробки методичних рекомендацій / методологічних роз'яснень та/або внесення змін до Примірної тендерної документації).

Рекомендації Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України протягом 30 днів з дня їх отримання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ

